

FOAIE

pentru

minte, inimă si literatură.

No. 8.

Luni, 24. Februarie

1847.

Префачеріле днвѣдѣтврїмор дїн
Молдова.

(Днкеїере.)

Къ ачесте префачерї дндестѣлндѣсе
тревѣнѣеле челе маї дїнтѣв шї челе маї
неапѣрате а грѣшѣїї попорѣлѣї, нѣ с'аѣ
недѣсепнат тревѣнѣеле сїмдїте шї де класа
чеа маї дндетѣватїкѣ дїн содїетатеа поа-
стрѣ, потрївїт дїрекцїеї че аѣ апѣкат. Дн-
попвладїа пансїоанелор есте дндестѣл де
маре пентрѣ ка о окѣртѣре днделеапѣтѣ
дѣпѣ че аѣ стѣдіат дорїнѣеле, поѣтеле,
плекѣрїле шї тревѣнѣеле класеї авѣте сѣ.
нѣ каѣте шї де вїїторїме, екопомїсїнд пре-
зентѣл вїпе. Дн ачесте пансїоане есте
рѣсакнїда, де зндѣ вор ешї оаменї фор-
мадї спре а кѣпѣта дндкредереа окѣртѣ-
реї шї ашї слѣдї деара лор нѣ дїн дндѣ-
мѣл де кївернїсаль, чї дїн драгостеа шї
рѣвна пентрѣ вїселе овѣсек. Кївернїсе-
леї с'аѣ дескїс градѣл ал 2ле де днвѣдѣ-
тѣрѣ, зндѣ с'аѣ нѣс темелїа вїїтоареї тїне-
рїмї дн тѣнка їндѣстрїаль; дн тѣнка ачеа
словодѣ шї чїостїтѣ, каре есте прїнчїпѣл
есепчїал ал орї кѣрїа вогѣдїї шї карма есте
флареа чеа маї дндсепнатѣ дїн короана вї-
рїнѣеї че аѣ пѣртат лѣмїна веакѣлѣї по-
стрѣ асѣпра матерїеї. Тревѣнѣеле фамї-

лїмор дндетѣпатїче шї а стїлѣлѣї сѣпт
хотѣрѣте а се дндестѣла кѣ аша вѣрѣадї
карїї прїн-петѣгѣдѣвїтеле лор кѣпошїнѣе
шї прїн аорѣбла че ва дндкзодїѣра репѣ-
тадїа лор се мерїте дндкредереа пѣвїлѣк-
лѣї дналт. Екопнїнд ачесте кѣвїнте тѣ дѣк
дрепт шї пѣн тѣпа не овїекдїа че сѣ поѣте
фаче; кѣ адекѣ поза префачереа аѣ днор-
тѣпнат прїнчїпѣл егалїтѣдїї шї не вїїто-
рїме нѣ не пѣтем де о потрївѣ лѣмїна.
Негѣ маїорет, дїстїнѣво мїнорет. Ачеа
че нѣ есїстѣ нѣ се поате днортѣпѣта; чї
апої егалїтатеа нѣ есїстѣ нїчї дн патѣрѣ,
нїчї дн содїетате, аша дарѣ нѣ с'аѣ днор-
тѣпнат нїмїкѣ. Нѣ есїстѣ дн патѣрѣ, кѣчї
тоате фїїнѣеле нѣ аѣ деопотрївѣ калїтѣдїї;
шї вѣт се зїче чїнчї деїте сѣпт ла о тѣпѣ шї
нѣ сѣпт деопотрївѣ. Нѣ есїстѣ дн содїе-
тате, кѣчї нїчї днделеѣцереа нїчї тѣвока нѣ
есте де о потрївѣ ла тоате, прїн ѣртаре
чїне есте маї аѣер шї чїне тѣвоѣеѣе маї
тѣлѣт, адѣпѣ шї маї тѣлѣт декѣт ачел маї
тѣрїнїт шї маї слаѣ, аша дарѣ дн со-
дїетате тревѣе сѣ фїе вогадї шї сѣрчїї,
шї днвѣдѣтѣра тревїтоаре зндїа тревѣе
сѣ фїе деосевїтѣ де ачелѣїалалт; зндѣ аре
тревїнѣдѣ де кївернїсаль шї алтѣл нѣ; а-
ша дарѣ зндїа сѣ і се деа елементеле кї-
вернїсїлїї шї алтѣїа тоате челемалте. Шї

апої кѣ ачесте невої дндествлате се іве-
ще нева префачере а дндвдѣтврїлор ла
школі. — Адаоце ла ачесте, кѣ дн поа
префачере саѣ пѣс прочедѣра шї лецїсла-
дїа індвстрїалѣ а Молдовеї шї дндатѣ те
веї дндкредїнда, кѣ тїнерїмеа попорѣлѣ кѣ-
поскѣнд лецїле, офїдїїле шї облігадїїле еї
есте дн старе аш чере дндествларе прїп
прочедѣрѣ, кѣчї ла пої кѣ тоцїї пѣтем ре-
клама пентрѣ дрептѣрїле кѣлкате, шї тоцї
сѣптем де о потрївѣ дндантеа дрептѣдїї;
Днѣкѣ о обїекдїе кѣ адекѣ ценїеї попорѣ-
лѣ саѣ дндкїе калеа десволтѣрїї еї. Не а-
чаеста о тѣгѣдвеск кѣ маї таре пѣтере,
рѣзїмат не фаптелѣ че неаѣ дат школіле
дела дндїїндареа лор шї пѣпѣ асѣзї. Це-
нїа орї знде се івеще стрѣвате тѣлдїмеа
шї сѣ рѣдїкѣ дн сѣс кѣтре зїдїторѣл де
знде с'аѣ погорїт, шї оаменїї авѣцї дшї
фак зп фел де фалѣ де а о сѣлта, окѣр-
твїреа аре фондѣрї пентрѣ вѣрсїерї, варїї
ар фї дїп ачеа класѣ а алешїлор лѣ Дѣ-
тнезеѣ; шї тїнерїмеа поастрѣ стѣдїоасѣ
дїп Парїс, кеар дн пелїнчї дндвлїтѣ аѣ
сїмдїт тревзїнда шї облігадїа че аре кѣ-
трѣ ценїї, дндкѣт асѣ еарпѣ пѣпѣ шї прѣнчїї
знеї дндсептате персоане дїп прїндїпателе
рошѣне, адѣсерѣ не алтарїѣл рѣдїкат пент-
трѣ десвлїреа ценїеї оференда лор тот
аша де прецѣвїтѣ ка шї ванѣл вѣдѣвїї дїп
еванѣелїе. 10 франчї кѣпѣта тѣлѣрѣл не
лвпѣ пентрѣ вѣзѣнар, шї не тоцї 10 дї
свѣрлї кѣ лаврѣтї де вѣкѣрїе дн каса тї-
нерїмеї. Чеї 50 де вразї аї Карпадїлор,
дндкѣ копѣчеї тїнерї, дїп чеа че лї с'аѣ
дат пентрѣ храна лор с'аѣ стрїмторїт не
сїне пентрѣ ка дїп пїкѣтѣрї се факѣ апѣ
дндествлѣ пентрѣ вдатѣл кїпарошїлор че
с'ар івї ка сѣ креаскѣ пѣпѣ ла дндалѣл че-

рѣлвї. — Іатѣ фапѣтѣ че мерїтѣ дндкѣрѣ-
цеаре дїв партеа тѣтѣрор ачелор че не
воеск ка ценїеї попорѣлѣ сѣ і се дндкїе
калеа десволтѣрїї еї. — Аколо сѣ вѣ ве-
дем Домнїлор патрїодї, іатѣ пїатра де
черкаре (mexenїїл) кѣккаре цї сѣ фїдї про-
вадї дндантеа пѣстрѣ шї а лѣмеї днтрецї.

Історїа дндвдѣтврїлор пѣвлїче дїп Мол-
дова есте фоарте інтересанѣтѣ. Ла дндїїн-
дареа еї ам авѣт не зп вѣрват, ккаре а
сѣзї не дїрїгѣвеще соарта; аччаеста не фаче
сѣ не маї пѣтем зїче асѣзї пїмїк, де вом
зїче де вїне, вом сѣ фїм калїфикадї де лїп-
гѣшїторї, лѣкѣрѣ че не не плаче. Де вом
ворвї де алдїї чїнева, не темет сѣ не дн-
поїм адреса кѣ Nr. 712 дїп Бѣлетїнѣл о-
фїціал Nr. 22 дїп апѣл 1844. Де шї не
трекѣ апѣл шї не поменїрѣм кѣ дн амѣ-
дѣл пѣкѣтѣрїле авѣрѣм дрептате, дѣпѣ кѣм
не тѣртѣрїеск дїмїсїїле прїїмїте шї адре-
сѣл кѣ Nr. 31 а комїсїеї обвїдѣнїї адѣвѣрїї
че ам прїїмїт дн 9. Мартїе 1845. Греле
тїмѣрї! дндсѣ ворвїнд де префачерїле фѣ-
кѣте пѣтем зїче кѣ епоха лор саѣ дндче-
пѣт свѣт епїтропїа Дн. А. Б. шї с'аѣ сѣѣр-
шїт дн ачеа лѣтн. с. Г. С.; аччеста аѣ
дѣрѣмат лѣкѣрѣрїле ефетере шї аѣ дндїїн-
дат не ачеле траїнїче; градѣл дндсѣ ал
2ле де дндвдѣтѣрѣ дн формѣ саѣ дндче-
пѣт а се чере де Дн. А. С. шї с'аѣ ела-
борат дн комїсїа обвїдѣнїї адѣвѣрїї, шї с'аѣ
пѣс не темелїї раціоанале де Дн. С.

Дн епїтропїа Дн. Б. аѣ дндчепѣт шї
ваїерїле вѣдѣтѣлвї школілор а се маї стрѣн-
це, стрѣнсе аѣ фосѣ свѣт інспекдїа Д. І.
Г. Тот де атѣнче школа де тѣїестрїї аѣ
рѣтас кѣ епїтетѣл де епїгмѣ че і с'аѣ дат
де Д. Б. Аччаестѣ епїгмѣ о деслєгѣ о
персоанѣ дндалѣтѣ, шї асѣзї кѣ фолосѣл

касеі шкоалелор ачест ашезъмът есте дат дн днтрепрізь ісквсітлві върват Дсале комісітлві Г. К.; дпсць есперіендіа че се ва фаче дн віиторіме пз пздіп ва контрīvзі а пзпе ачест ашезъмът пе адевърата са темеліе. —

Ла тоате ачесте префачері о папїкь школастікь кзпрїнсь пълъ шї не чел маї мік атом че трїа дїп фъръмътзріле пікате де пе вэддетл касеі шкоалелор. Рьдочереа персоналлві атеці пе тоці карїі акзм апька каре дн котро, фїїндлє сіла де скъпаре! Аша ера де окъпаці кът дці скотеа дїп гвръ шї не врїнд: „Амар вобъ фарїсілор шї къртзрарїлор! .“ С'аъ апропїат тімплз каре шї акзм есте ка дпвдътзра се фїе скопл, шї персоналл міжлоачеле, дар пз шї дїп контра; пентрз каре зп архангел пе - мілостїв стъ гата а кърта фїрл шї апзпе дпвдътзра пзтаї пентрз дпвдътзръ! Кънд съ дъръмаръ істїтзтрїле зп вїет їздеъ кроїтор (фїїл) върсь лакрїтї сьндероасе ла дшортътареа лор! Ел жьлеще сьртанл, шї чїне щїе кьді маї жьлеск, шї тъ тем сь пз рьтъїе пемъргьет! Шї істїтзрїле стаъ date астзї дн днтрепрїзь D. A.; дпсць чїне щїе че катаклїстзрї ва адъче аспралор резонл шї вїеле пзвлїк! Ачесте тоате сьнт пімікь пе лъргъ дпфїкошатл кзвът редъчереа персоналллві! Ла кьді п'аъ прїїт сьрвъторїле крчїзнллві! кьте ліпїдї п'аъ тзлззрат! кьте есістендії п'аъ сгзвїт! „Паче, паче вобъ!“ кьчї вїмене дїп вої пз есте шї аїчі пз поате фї, каре сь претїндъ ка ла префачерїле школілор сь се іа дн вьгаре де сьатъ маї тьлт інтересл персоналї сале декът ачел пзвлїк ал дпвдътзрїеї, маї алес кь

кзпоскьта стръватере шї вьпътате а кьтзрї дьврват лъмінат ва зшзра тоате пептїнделе, ка аша фїе-каре сь стєа ла локл сьъ кь фрікь шї кь вреднїчіе. Де ачеа пе кънд тоате ераъ сьзчїзмате, пе кънд тоате редъсе, зп сінгзр кзївзшор апїнат де о ратзръ лътзралъ а вэддетллві ста легъпъндъсе де зєфїрї шї пе атїне де тьпъ оменєаскъ. Ла ачєаста прївїнд дмї адъсць аміте де зп рефрен дїп опера мї се паре Цампа: „Patience, constance, car ton tour, ton tour viendra!“ шї deodatъ сь шї респзнді о ворьъ, каре атъта вате ла окї кьт мерїтъ а фї поменїтъ, маї алес кь аїчі авем шї невоє де оарє-каре епїлог. Лътзраллїк т'ам дпщїїндат шї еъ (дмї ва фї ертат сь тъ дпщїїндез шї еъ дє чева, маї алес кь ачєастъ еспресїе ва рьтъпєа дн історїа школілор зїтїтъ кь ачєа а редъчереї), кь чїне поате оасе роаде, шї чїне ле парте, парте шї фаче. Асте ворьє векі молдовенещї, дмї адък аміте о мїпзпатъ фавьлъ а D. Donїчі, знде зп апїмал тьлгзїндъсе те фьчєа сь крєзі кь ел дптрїнд дн гьїззрїе пз фьчєа аколо пічі зп рьъ; де шї, де кьте орї ешїа, авєа „пзфзшор пе во-тїшор.“ Де ачєа еъ крєзїнд пе вьтзрїпїї пострї кь чїне зьмьл кь децїтеле прїптієре пз поате сь пз шї ле ліпгъ, ам азїт кь фїїнда ачєа че слъжеще ла дої домнї, адекъ ітереслллві пзвлїк шї ачєллвї партїклар вьзїнд пєчєсітатеа редъчереї сале аъ хотзржт (маї дєгравъ ої тзрї де кьт ої крєде аста) а пьрзсі рєладїїле че ле арє ла локл знде сінгзр дшї таїє шї сінгзр тьлзкь, спре а се траце пзтаї дн окъпадіїле сале ка дпчєпътор тьїє-стрїлор, ка пєгъдътор, etc. etc., спре а

лъса тайнле дитре чеї сѳиндїді ла тем-
пъл Елеосїнеї, фъръ ка съ се маї цїе
де алаші парнастлї, дитре каре пепт-
тънд претїнде нъ поате ста ла зп асемїне
лок кз фрікъ шї кз вреднїчіе. —

I. I.

К Ъ В Ъ Н Т,

зіс ла поменїреа де 40 де зїле а преасѳ.
проїн-мітрополїт ал Молдавїї Benjamin де
протосїнгелъл Dїонїсіе, дїректор ал се-
мінарълї сѳ. мітрополїї, ростїт дї сѳ.
мітрополїе ла Бзквресїї.

Саѳ слъвїт дитрѳ пеатъл съѳ ш
лазда лї о вестеѳе адънареа.

Сїрах К. 44.

Прекъм о вірвїндъ саѳ дѳз дїпро-
тїва връжташілор нъ поате карактерїса
пе зп ероѳ, чї зп шїр пекърмат де лъпте
трїзмѳѳтоаре дї кърс де маї тълдї ані;
асеменеа кътева фанте де пїетате нъ пот
фаче пе омъл віртѳос, чї о дїделънгатъ
шї пе прекърматъ лъкраре де фанте вѳне.
Ероѳл пътълтеск авънд а се лъпта кз
оаменї сѳпъшї слъвїчїнлор ка шї ел, есте
маї сїгър тотд'авла де вірвїндъ, дї време
че ероѳл дѳховнїческ, ероѳл віртѳдїї авънд
а се лъпта, дѳпъ апостолъл „Нъ дїпро-
тїва тръпълї шї а сѳоцелъї, чї дїпротїва
двчепъторїїлор дїтзперекълъї ачестъї вѳак,
дїпротїва дѳхърїлор ръттъдїї челор де
сѳпт чер,“ вірвїнда дї есте тълт маї а-
невое, маї греа шї маї несїгъръ.

Ероѳл пътълтеск веде пре връжташ
шї дїтрѳ о кълтъгъръ, дї тъсоаръ пѳ-
терїле шї дшїавъръ слъвїчївнеа, дар връж-
ташїї челъї дѳховнїческ сѳпт невъзвдї шї
пе пѳтърадї, де ачѳеа шї вірвїнда асвпра
лор есте маї лъвдатъ шї маї слъвїтъ.

Ероѳл лътеск ка съ кълдїде кълтна
вірвїндїї ръспїндеѳе дїпрежъръї пѳснї-
ре шї тоарте шї ласъ дї зрмъ сзвенїре
дїпрозїтоаре; іаръ ероѳл віртѳдїї ръвар-
съ вїнефачерїле сале пе оменїреа чеа а-
пъсатъ де непорочїрї, вїндекъ рanelе прї-
чїпїте де връжташъл чел невъзт шї ла-
съ о пълкътъ адъчере амінте дї іїмеле
челор адъпадї дїп кзратъл ісвор ал віртѳ-
дїлор сале. Віртѳтеа дар, ачест дар дї-
палт ал сѳолетълї оменеск, есте чеа маї
пѳтернїкъ шї сїгъръл тїжлок а фаче пе-
търїреа омълї; пентрѳ-къ ѳа есте ісвор-
рѳтъ дела пърїнтеле череск дѳтъторъл
а тот вїнеле шї пѳсъ дї лъкраре де аче-
ле сѳолете марї окърмвїте де дрептъл кз-
вълт, прїо каре омъл пълтеѳе дї пѳче
пе очеаръл чел пїїн де фъртнї ал вїедїї,
шї дескїзънд зп дрѳм лїнїдїт вїїторїїї че
воеѳе аї зрма, ажъѳе вѳсел ла лїманъл
ферїчїрїї шї ал пемърїрїї, знде нїмїк нъл
маї тълъзъръ. Времеа дї респектеазъ, вѳа-
кърїле дї вїнекзвънтѳеазъ, зрмашїї се сї-
леск ал ажъѳе шї Дѳмнезеѳ дї дїкзвѳ-
неазъ кз кълтна вірвїндїї пентрѳ віртѳдї-
ле сале.

Дар, а фї віртѳос нъ есте дестъл пѳ-
маї а фї дрепт, а се ферї де рѳѳ, а пѳсо-
котї зъдърнїчїїле лъмїї шї а дїтїнде тъ-
на непорочїтълї, кълчї ачесте се пот фаче
шї де фѳдарпїчї, акърор профане кзцетърї
адїптеазъ слава лътеаскъ, ла каре спре а
ажъѳе се дѳтѳракъ кз хайа віртѳдїї, шї-
їнд кз дака голїчънеа септїментелор лор
с'ар да фадъ, нїчї одатъ н'ар ісвзтї; чї, а
фї віртѳос есте а тръї дї Домнъл, а фї
кѳпвїнс де вїнеле каре'л лъкреазъ, а се
гъндї вїне прекъм зіче дїцелептъл „Дїп-
пайнтеа лї Дѳмнезеѳ шї дїпайнтеа оаменї-

лор, а пѣстра дн ініта са адевърата къръженіе де драгосте ши респект кѣтре Дѣмнезеѣ, ши реліція са, кѣтре патріе ши леціе еі.“

Къръженіа інітіі дар, ши драгостеа сѣтр челе дінтѣв темеірі але віртѣдіі, ісворѣнд дела Дѣмнезеѣ кареле есте драгосте, дапре кѣм зіче евангелістѣл Іоан: „Ши пе дѣнселе се поате пѣре темеіѣл фаптелор вѣне“ спре а се дѣлѣда темплѣл каре се факъ пемѣритор ши сѣ пѣстреже дн веакѣріе віітоаре пе ероѣл віртѣдіі.

Ън асѣл де слѣвіт ероѣ, а кърві тѣтъ віада аѣ фост ѣн шір пекѣрмат де фапте вѣне, есте рѣпосатѣл мітрополіт Benjamin ал Молдавіеі, ла акърѣі поменіре де 40 де зіле сѣптем адѣнаді асѣзі дн ачест сѣжнт лѣкаш. Ел с'а пѣскѣт ла апѣл 1768, ши ка ѣн алт Самѣл, хотѣрѣт дін прѣчіе спре слѣжба Домпѣлѣі, дн вѣрствѣ де 16 апі а лѣат асѣпра са жѣгѣл лѣі, фѣкѣндѣсе кѣлѣгѣр ши діакон ши а днчепѣт а фі дѣпѣ апостодѣл Павел: „пѣлѣ челор крѣдінчѣші кѣ кѣвѣнтѣл, кѣ віада, кѣ драгостеа ши кѣ дѣмвѣдѣтѣра;“ пептрѣ каре дн вѣрствѣ де 24 апі і са ши днкрѣдінгат вѣржа пѣсторѣаскѣ а епіскопіеі Хѣшѣлѣі ла апѣл 1792. Ши де ачі се днчепе слѣвіта са каріерѣ, дн каре кѣ атѣт а днпінтат маі репѣде, кѣ кѣт фаптеле сале ера еперѣчѣ ши пѣіне де рѣвна Домпѣлѣі. Ла а. 1796 а трекѣт ла епіскопіа Ромѣпѣлѣі ши дѣпѣ 6 апі с'а сѣіт ла скаѣпѣл мітрополіеі Молдавіеі аѣеа дн вѣрствѣ де 35 де апі. Аѣѣм лѣтіна с'а пѣс дн сѣешнік; а кѣм с'а дескѣ днпінтеі ѣн кѣмп днтінс де остепелі ши невоіоде, днкрѣдіндѣндѣсе вісеріка Домпѣлѣі пе каре дн кѣрс де 40 апі о аѣ пѣсторіт кѣ вреднічѣе.

Трѣі карактері де віртѣдіі маі деосѣрѣя пе ачест вѣрѣат ши дн прѣгѣтеа днкѣ дін тіперѣде адевърата слѣв ши пемѣрїре: Карактерѣл де къръженіе ши драгосте дн фокатѣ кѣтре Дѣмнезеѣ ши кѣтре челе сѣпте; мілостівїреа ши комѣтіміреа пептрѣ чеі пепорочідіі карїі алерга ла ажѣторѣл лѣі; ши патріотістѣл чѣл днфокат ши дорїнда пептрѣ лѣтінареа неаѣлѣлѣі.

Карактерѣл де къръженіе ши драгосте днфокатѣ кѣтре Дѣмнезеѣ, се доѣдеа дін піетатеа са чеа маіре, еѣлѣвіа чеа пемѣрїчіпїтѣ, рѣгѣчѣміле челе пеконтенїте, прїверегїде де тоатѣ поаптеа каре ши вѣтрѣл фїнд пѣл овосїа. Нѣ пѣтеа чїнеѣа сѣ вѣзѣ парадѣ маі помпоасѣ ши маі ѣтілітоаре декѣт а ѣдеа пе ачест архїерѣѣ слѣжїнд сѣжнта літѣргїе. Се арѣта атѣчї днтрѣксѣл чеѣа маі пре сѣс де ом ши ера днкѣпѣрат де лініде ши де маіре кѣвіїндѣ.

Рѣвна касѣі Домпѣлѣі дн родеа пеконтенїт, дѣпре кѣм зіче проорокѣл; кѣпосѣнд кѣ кетареа преотѣлѣі пѣ есте пѣмаі а ѣотеѣа ши а днгрѣпа торѣдіі, чї арѣ ши о алтѣ місіе маі днпалтѣ; а днѣѣда пре пород лѣѣеа Домпѣлѣі, а десрѣдѣчїна відіѣл ши а пропѣдѣзі віртѣтеа кѣ фапта шїѣѣ кѣвѣнтѣл, — ардеа де дорїндѣ ка сѣл вѣзѣ одатѣ лѣтінат, пептрѣ каре аѣ ши днтемеїат днкѣ дін чеі дінтѣі апі аї архїпѣсторїі сале шкѣоалѣ геологїчѣаскѣ пептрѣ днѣѣдѣтѣра клерѣлѣі дн тѣпѣстіреа Сокола, каре ши пѣпѣ асѣзі поартѣ пѣмеле лѣі.

Пе лѣпгѣ ачесте, де ши овосїт де днгрїжіріле тѣрмеї сале, пѣ днчѣта а тѣлтѣчї ши а тіпѣрі кѣрѣдіі фолосїтоаре клерѣлѣі ши ла тот крѣдїнѣл; іар пѣлѣчѣреа че аѣеа кѣтре лѣтіна шїїндѣлор дн фѣкѣсе

а оі тотд'азна дикопжзрат де оатені дм-
вѣдагі не каре ді спріжинеа ші ді ажѣта
кѣ шѣлтѣ драгосте.

Карактерѣл де милостивіре і се дпѣл-
цасе маі пре сѣс де пѣтеріле сале: ера
трист пентрѣ кѣ дп лѣте се гѣсеа атѣ-
ѣеа непорочіді, дпкѣт пѣ пѣтеа сѣ дп-
плінеаскѣ ліпселе тѣтлор, ші пѣ се ве-
селеа декѣт кѣнд сѣвѣрша врезн віне.
Сѣнт пентѣтраді каре л'аѣ възѣт де тѣлте
орі кѣ дп време че щерѣеа лакрѣта не
непорочітѣлѣ пріп фачере де віне, окіі сѣі се
змплеа де лакрѣті де възкріе пентрѣ кѣ
поате дппліні асеменеа дорінѣ а ініміі
сале, дорінѣ пѣскѣтѣ де патѣрѣ ші крес-
кѣтѣ де релігіе дп сіпѣл алтарѣлѣ лѣі
Дѣмнезеѣ, де знде маі нічі одагѣ пѣ ліпсеа.

Кѣнд дп прівеа чінева дін партеа по-
літікѣ, дпделецѣзнеа патриотістѣлѣ сѣѣ
ші лѣнга есперіенѣ кѣщігатѣ дп кѣрс де
50 де ані аі архіпѣсторіі сале, пѣтеа сѣ
слѣжаскѣ де модел зшоарѣлор ідеі а зпѣі
пород мішкат де дорінді націонале, каре
не авѣнд нас солід се рѣтѣчеа дп хаос
ѣрѣ а ажѣпѣе ла сѣжршіт ферічіт; ел
сѣ пѣреа кѣші прівеще патріа кѣ зп окіѣ
стреіп де інтересѣл еі, дар ачеаста ді ве-
ніа дін адѣнка есперіенѣ че авеа де грев-
тѣдіме, кѣ каре се реформеагѣ о царѣ дп
асеменеа времі дп каре не афлѣм. Кѣ
тоате ачесте вінеде ші ферічіреа патріі
сале іаѣ фост маі скѣмпѣ дін дорінде пен-
трѣ каре п'аѣ дпчетат а лѣбра пѣлѣ ла
тоартеа са.

Дп зрѣта атѣтор лѣпте ші остенелі
вѣзѣл вѣтрѣл кѣпоскѣнд кѣ пентрѣ а пѣрта
кѣ вреднічіе о асеменеа кѣрѣтѣ пѣ есте
дестѣл вѣна воінѣгѣ, чі тревѣск ші пѣтері,
ші възѣнд кѣ пѣтеріле трѣпещі дін зі дп

зі дп пѣрѣсеск, кѣ адѣогареа анілор ші
сарчіна слѣжѣеі креще, аѣ зіс кѣ апосто-
лѣл: „Лѣпта чеа вѣпѣ т'ам лѣптат, кѣ
лѣторіа ам сѣвѣршіт, крелінѣа ам пѣзіт,
ші дорінд ка кѣте зіме ді вор маі прісосі
сѣ ле петреакѣ дп лініще дпгріжінд дѣ
сѣфлетѣл сѣѣ декѣт каре німік пѣ есте маі
скѣмп пре пѣтѣлѣт: ла апѣл 1842 ш'аѣ
дат демісіа ші с'аѣ трас дін сказпѣл ті-
трополіі, спре а петрече лінічіт дп сіп-
гѣрѣтатеа знеі тѣпѣстірі, знде дѣпѣ о кѣр-
ѣере де 4 ані петрекѣді іарѣші дп фапѣ
плѣкѣте лѣі Дѣмнезеѣ вінд тоартеа дп
лѣѣ де пре пѣтѣлѣт ла 18. Дек. але апѣ-
лѣі дпчетат, ка сѣ прімеаскѣ кѣзѣна че
дѣпѣ дрептате іаѣ гѣтіт лѣі Дѣмнезеѣ жѣ-
декѣторѣл чел дрепт, сѣ се знеаскѣ кѣ
сѣіндіі треі іерархі Васіліе, Грігоріе ші
Іоан акѣрор прѣсѣзіре о сѣвѣршім асѣзіл,
не каріі дп тоатѣ віада іаѣ зрѣмат рѣпо-
сатѣл. Сѣ еа рѣсплѣтіреа віртѣдіі, але
кѣріі адеѣрѣте дпсѣшірі леаѣ зпіт дп
персоана са ші пріп каре аѣ вірѣіт ка зп
ероѣ іспітеле лѣзметѣі ші аѣ асігѣрат ліма-
пѣл неѣзіріі, лѣсѣнд дп зрѣтѣ фѣзѣоасе
пілде де морал ші неѣдерсе ші респектѣ-
се адѣчері аміте де віада са чеа трѣітѣ
дптрѣ Хрістос, пріп каре с'аѣ слѣвіт дп
неатѣл сѣѣ ші а кѣрѣі ладѣ повестеѣе
тѣлдімеа.

Ноі дар чінстінд меморіа ачестѣі слѣ-
віт вѣрѣват, пѣтем кѣ дрепт кѣвѣлѣт сѣ а-
вем де пілдѣ фаптеле сале не каре дпза-
дар неат черка але дескріе кѣ деатѣрѣз-
тѣл, кѣ ачеаста ар оі кѣ непѣтіпѣгѣ. Фѣ-
кѣнд дар поменіре де дѣпсѣл сѣ не рѣгѣт
челѣі а-тот-пѣтерік, ка сѣ факѣ а рѣсѣрі
маі дес асеменеа вѣрѣаді дптре ноі, маі
алес акѣм кѣнд моралѣ атѣта аѣ слѣвіт

ші липса де pietate аѣ фѣкѣт съ се дешарте
mai de tot лѣкашѣриле Domnѣлѣи, акѣм
кѣнд воала липсирѣи де евлавѣе кѣтре челе
фѣлпте съ дѣтѣнде кѣ пашѣ репезѣи, акѣм
тревѣск асемenea докторѣи іскѣсѣдѣи спре
виндекареа рѣлѣлѣи, акѣм кѣнд сѣлѣт пѣдѣни,
фоарте пѣдѣни дѣ клер, карѣи сѣ поатѣ ка
о лѣминѣ пѣтерникѣ а рѣспѣндѣи дѣтѣпере-
кѣл пѣдѣни шѣ ал рѣтѣчѣриѣи, карѣи сѣлѣт
фѣи аѣ іадѣлѣи шѣ сѣ факѣ а рѣсѣна кѣвѣл-
тѣл лѣи Dѣмнезѣи дѣ тоатѣ а са пѣтере.

Фѣе Doamne, ка рѣвна ачестѣи вѣрват
сѣ пѣ тоарѣ дѣнтре поѣ! фѣе ка дѣмпрезѣл
кѣ поменѣреа лѣи сѣ се репакѣ дѣ маѣ
мѣлте іінімі, шѣ вѣртѣдѣиле лѣи челе апо-
столеши, ка сѣ се слѣвѣаскѣ дѣнтрѣ дѣво-
сѣл шѣ прѣн трѣлѣсѣл пѣмеле тѣѣ шѣ сѣи
фѣе вечникѣ поменѣре.

BCU Cluj / Central University Library

Трѣсѣри вѣшѣре дѣи історѣи Полонѣи.

(Брѣмаре.)

Негоциадѣиле асѣпра дѣмпѣрдѣриѣи По-
лонѣи дѣлѣкѣ кѣрѣеа; дѣр Авѣстриа шѣ Прѣ-
сѣиа фѣр' але ащѣпта капѣтѣл окѣпарѣ кѣ
реѣдѣменте дѣвѣчѣпателе провинѣдѣи полѣоне.
Авѣстриа зѣчеа, кѣ кѣ ачѣеа іокѣрѣе „воѣеще
а скѣтѣи де релеле ачелор тѣмпѣрѣи не про-
винѣдѣиле каре одатѣ пѣтрекѣсѣрѣ дѣ прѣ-
тѣниѣ кѣ корѣона Ънгарѣиѣ,“ іар Прѣсѣиа кѣ
„е сілітѣ а траѣе корѣдон де кѣтрѣ ачеле
провинѣдѣи полѣоне, дѣ каре прѣпѣдіа чѣтѣма.“
(Дѣр корѣдонѣл пѣ се траѣе прѣн ѣара ал-
тѣіа). Прѣсѣиа кѣ прѣлежѣл ачестѣи окѣпѣри
сѣвѣршѣи тѣранѣи кѣтпѣлѣте, тѣранѣи, каре не
фак а кѣѣета маѣ мѣлѣт ла піѣде кѣчѣрѣиторѣи
асѣадѣи шѣ ла піѣде тѣмпѣрѣи варѣваре, дѣкѣт

ла зѣ реѣе европеан шѣ ла зѣ тѣмп лѣтѣи-
пат. Дѣр адевѣр вѣиторѣил се ва мѣнѣна
шѣ се ва дѣндоѣ а кѣреде ачеле тѣрѣнѣи прѣ-
сѣиене ш. а. Маѣ мѣлте мѣи де фамѣліи по-
лѣоне фѣсѣрѣ сіліте а'шѣи пѣрѣсѣи кѣмѣнеле
лор шѣ а се стрѣмѣта зѣ провинѣдѣиле прѣ-
сѣиене; тот прѣсѣиѣи не прѣвѣнд ла липса шѣ
сѣрѣчѣиа полонѣилор дѣрѣанѣи ле рѣпѣрѣ вѣте-
ле, каѣи, вѣкателе, стѣрсѣрѣ дѣла еѣ коп-
тѣрѣвѣдѣиѣи фоарте греле, дѣмпѣлѣрѣ ѣара кѣ
монѣтѣ прѣсѣианѣт рѣеа; апѣкарѣ не жѣнѣте
шѣ о дѣмпѣрѣдѣирѣ ла реѣдѣментеле лор, токѣта
шѣ не фѣтеле полонѣилор ле рѣпѣрѣ шѣ ле
мѣрѣитарѣ кѣ сіла дѣвѣл сѣдѣдѣи прѣсѣиѣи, сі-
лінд шѣ не пѣрѣндѣи лор а ле дѣнѣстра.
Аша дѣр глѣте марѣи де ѣменѣи, вѣрѣвѣдѣи
фѣмеѣи шѣ вѣіадѣи фѣдѣирѣ дѣ дешѣртѣриле
Лѣтѣванѣиѣи сѣѣ кѣтрѣ Авѣстриа; фѣрѣче де чѣи
карѣи сѣкѣпа пѣдѣспѣоѣедѣи. Тот асемenea фѣ-
кѣрѣ шѣ мѣскаліи дѣ провинѣдѣиле копѣлѣшѣ-
те де еѣ. Цѣнѣтѣрѣи дѣнтреѣи, ка шѣ дѣн зѣ-
леле ванѣдалѣилор аѣ рѣтѣас дешѣрте де
лѣкѣиторѣи. Полонѣи се пѣрѣеа кѣ пѣ маѣ
стаѣ сѣлѣт скѣтѣл дрепѣтѣрилор ѣменѣедѣи.
Европа тѣчеа ла тоате ачестѣеа кѣрѣченѣи.
— Нѣзмаѣ Авѣстриа маѣ пѣзѣи ѣрѣче дѣсѣпѣліѣнѣ
шѣ вѣрѣдѣаре: сімѣѣл ѣменѣеск ал дѣмпѣрѣ-
тѣсѣи Марѣиѣи Терѣсѣиѣи шѣ полѣітѣка дѣмпѣ-
ратѣлѣи Іосѣф II. пѣсѣрѣ мѣсѣрѣ варѣварѣи-
лор кѣ атѣт маѣ вѣѣртѣс, кѣ провинѣдѣиле
окѣпѣте тот ера менѣте а се дѣнтрѣпа кѣ
монѣрѣхѣиа.

Дѣндоѣиѣреа тѣиѣрѣи провинѣдѣилор дѣнтре
челе треѣи пѣтерѣи кѣрѣсе іѣте, шѣ — спре
тѣрѣареа лѣтѣи — фѣрте вѣшор. Фрѣка сѣ
пѣ се спарѣгѣ планѣл дѣнтѣдѣи тоатѣ лѣвѣра-
реа. Маѣ вѣѣртѣс Прѣсѣиа дѣнгрѣжатѣ фѣрте
кѣ пѣ се ва алеѣе нѣмѣк дѣн тот планѣл,
дѣнѣплѣкѣ не Рѣсѣиа а прѣмѣи де вѣне тѣте

претенціе Австріеі, де ши ачелеа ера фърте дкордате. Аша дар ачеле треі пѣтері а тѣсврат конвенціи мор свѣскресе дн 19. Февр. ши 5. Авг. 1772 ла Петерсвѣрг ши ла Берлин пѣвлікаръ манифесте, прии каре претинсеръ дела рецелѣ ши дела репѣвліка Полоніеі дареа кѣторва дѣри ши тот одатъ знеле ашезѣмѣнте нѣкъ дн челе че аѣ маі рѣмас сѣит ъзме де Полоніа. Нѣмаі зп дѣпѣт ши зп ваіет де тѣнѣ рѣсѣнѣ прии тѣте провинціи ле полѣне; рецелѣ стете дн коптръ кѣ вѣрѣвѣдіе, о діетъ естраордїнаръ се адѣнѣ кѣрѣнд. Рецелѣ ши діета протестаръ дн фаца черѣвлѣ ши а ѣменїмор асвпра кѣмплїтеі кѣлкѣри сѣвѣршїте кѣ препѣтїода ши кѣ армеле. Мѣлді дїи депѣтаді пѣрѣсїрѣ діета; мѣлді магнаді реімпрїсеръ кѣ тѣріе сіліреа де а сѣ скѣпне. Алдії, ка нїше Катонї ши Брѣдїа дотрѣ оновїлъ десперадїе дѣши лѣаръ вїада. Тѣте дндешерт. Полонїмор лї се амерїндѣ, кѣ дакъ нѣ воїеск а прїмі декретареа челор треі, се ва тѣіа тѣтъ Полонїа ши — дѣкъ атѣнчї — се ва щерѣ дїи лїста статѣїмор Европїеі. Ачѣаста дескорадїѣ ши не ѣнеі маі взнї патрїодї; рецелѣ ши діета свѣскрїсеръ дотре сѣспїнѣрї нїше пердерї атѣт де греле дн 21. Авг. 13. ши 18. Септ. 1772. — Дѣрїле рѣпїте фѣчѣа а треїа парте дїи статѣл Полонїеі ши маі жѣтѣтате дїи пѣтѣрѣл лѣкѣїторїмор. Рецелѣ Прѣсїеі трасе ла сіе Прѣсїа полонѣаскѣ апѣсапѣ ши рѣсѣрїтеапѣ атѣт де скѣмпѣ пѣптрѣ ел, кѣчї кѣ ачѣаста статѣл сѣѣ венї дн ле гѣмѣнте кѣ провиндіа Бранденвѣрг ши се фѣкѣ домп ал комерчїлѣвї Полонїеі, апої Потмерелїа, воївозіа Марїенвѣрг ши Бѣлт, Ерстѣланд, Міхѣлаѣ, Неѣ ши

портѣл дела Данціг, кѣ тотѣл 600 мїлѣрї пѣтр. ши 600,000 сѣфл. лѣк. Дѣмпѣрѣтѣа са Рѣсїеі дѣши фѣкѣ партеа са, кѣ тареле прїнчїпат Літѣванїа, воївозіи ле Мїнск, Вітѣпск, Місчїслав, пѣсте тот апрѣне дѣѣ мї мїл. пѣтр. лѣкѣїте де 1 мїл. ши 800,000 сѣфлѣте. Австріа лѣѣ партеа чѣа маі рѣдіторѣ ши маі попоратѣ, адїкѣ Галїціа ши Лодомерїа, кѣт ши Кракавіа ши маі мѣлѣ дїстрїктѣрї дїи Подолїа ши Волвїнїа, кѣ тотѣл 1400 мїлѣрї пѣтр., ши врео треі мїліѣне лѣкѣїторї дн 300 четѣдї ши ораше ши дн шесе мїї сате.

Дїета Полонїеі фѣ дндаторатѣ а ши апѣра не челе треі пѣтері дн прїпрїетатеа дѣрїмор апѣкѣте; іар кѣнд кѣ регѣларѣа граїдѣмор се маі тѣіаръ ши алте вѣкѣдї ши дїнѣтѣрї дотрѣпѣндѣсе кѣ взл саѣ алѣл дїи статѣрїле дѣмпѣрїдїторѣ. Ачї се дѣмплїнїрѣ дѣфрїкошателе кѣвїнте але антїкѣлѣвї Бренѣвс: „Ваї челор дѣвїншї ши непѣтїнчѣшї!“ Тот атѣнчї се дндатораръ ши челе треі пѣтері дотре сіе, кѣ дн ачѣл нѣѣ кѣдїг де дѣрї се вор апѣра зпа не алта дотре тѣте дѣмпредївѣрїле, токѣа де кѣтѣа с'ар дѣтѣшпа, ка дїи алте прїчїнї сѣ се ши черте. Дн вртѣ тот еле, пѣтерїле кѣзѣшїрѣ кѣ тѣтъ соленїтатеа неатѣрпареа провинціїмор рѣмасѣ Полонїеі ши дн термїнї категорїчї се лѣпѣдарѣ тѣте треі де орї че алте претенції ар маі пѣтѣа форма вреодатѣ асвпра де треі орї неферїчїтеі репѣвлїче. Полонїа скоасѣ дїнѣтре грѣделеле дрѣпѣлѣвї, прїмі кѣзѣшїа дела деспоїеторїї сѣї. Ърма алеасѣ, кѣ дїи тѣте ачеле гарандії нѣ с'аѣ пѣїт нїчї зпа.

Констїтѣвціа Полонїеі дѣкъ фѣ реформатѣ, дѣсѣ нѣмаї дѣпѣ плакѣл челор треі. Се декретѣ зп сѣат стѣтѣторїѣ, а кѣрѣї депѣтаді сѣ фїе алѣшї нѣмаї де кѣтрѣ воїерїте, знелѣ дѣковоїѣсе дн тѣїа стрѣїнїмор. (Ва вртѣ.)